

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

Матеріали

XII науково-практичної інтернет-конференції

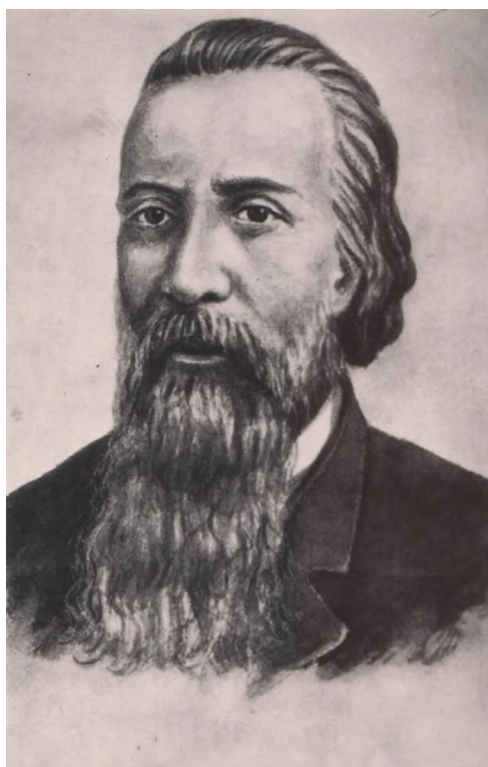
«АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ТА ІННОВАЦІЇ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА»

присвячена 180 річчю з дня народження
професора АНАСТАСІЯ ЄГОРОВИЧА ЗАЙКЕВИЧА

5 травня 2022 року

м. Полтава

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра рослинництва
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІМЕНІ М. І. ВАВИЛОВА
ІНСТИТУТ РОСЛИНИЦТВА ІМЕНІ В.Я. ЮР'ЄВА НААН
УСТИМІВСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ РОСЛИНИЦТВА
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НААН
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ТОРГІВЛІ
ЛУБЕНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
ІМЕНІ ГНАТА СТЕЛЛЕЦЬКОГО

Матеріали XII науково-практичної інтернет–конференції
«Актуальні напрямки та інновації у вирішенні проблем галузі
рослинництва» присвячена 180 річчю з дня народження
професора АНАСТАСІЯ ЄГОРОВИЧА ЗАЙКЕВИЧА

(5 травня 2022 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Маренич М.М. – доктор с.-г. наук, директор ННІ агротехнологій, селекції та екології; Гангур В.В. – доктор с.-г. наук, завідувач кафедри рослинництва (**відповідальний редактор**); Марініч Л.Г. – кандидат с.-г. наук, ст. викладач кафедри рослинництва (**відповідальний секретар**); Самородов В.М. – доцент кафедри захист рослин; Бараболя О.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Куценко О.М. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри рослинництва; Шевніком М.Я. – доктор с.-г. наук, професор кафедри рослинництва; Пипко О.С. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри рослинництва; Ляшенко В.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Антонєць О.А. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Кочерга А.А. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Філоненко С.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Єремко Л.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Шакалій С.М. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Міленко О.Г. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Антонєць М.О. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри рослинництва; Шовкова О.В. – кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри рослинництва.

Рецензенти:

Поспєлов С.В., доктор с.-г. наук, завідувач кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова;
Шокало Н.С., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики.

Рекомендовано до друку вченою радою ННІ агротехнологій, селекції та екології
Полтавського державного аграрного університету, протокол № 8, від 12 травня 2022 року.

Матеріали XII науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрямки та інновації у вирішенні проблем галузі рослинництва» присвячена 180 річчю з дня народження професора А. Є. Зайкевича / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтавський державний аграрний університет, 2022. 123 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.6641805>

У збірнику матеріалів конференції, який присвячено фундатору сільськогосподарської дослідної справи в Україні професору А. Є. Зайкевичу, висвітлено нариси з біографії, результати аналітичних і бібліографічних досліджень, польових експериментів в землеробстві, рослинництві проведених науковцями Полтавського державного аграрного університету та інших навчальних закладів Міністерства освіти і науки України, науково-дослідних установ НААН. Призначений для наукових співробітників науково-дослідних установ, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств.

Матеріали подаються в авторській редакції мовами оригіналів. Відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів та наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. БІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ А.Є. ЗАЙКЕВИЧА, ЙОГО ВНЕСОК У РОЗВИТОК НАУКИ	7
Гангур В.В., Маренич М.М. Життєвий шлях та професійні здобутки Анастасія Єгоровича Зайкевича	7
Самородов В.М., Поспєлов С.В. Полтавська складова творчої спадщини А.Є. Зайкевича (1842-1931)	9
Антонець М.О., Антонець О.А., Дяченко Т.М. Духовна і соціальна спадщина Анастасія Зайкевича	16
СЕКЦІЯ 2. РОСЛИННИЦТВО	20
Алейник Л.М., Дикань О.Б., Гангур М.В. Структура урожайності сочевиці залежно від технології вирощування в Лівобережному Лісостепу	20
Баган А.В. Мінливість ознак продуктивності сортів ячменю ярого	22
Бараболя О.В. Вплив агротехнічних заходів на врожайність пшениці озимої	24
Гангур В.В., Єремко Л.С., Лень О.І. Оптимізація норми висіву нуту у зв'язку зі змінами клімату	27
Гангур В.В., Єремко Л.С. Оптимізація поживного режиму сої як основа підвищення продуктивності	29
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Сокирко М.П. Вирощування пшениці озимої у беззмінних посівах і свозміні та якість її зерна	33
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Сокирко М.П. Динаміка показників якості зерна кукурудзи за різноманітних систем удобрення	35
Жиліна Т.Б., Поспєлова Г.Д., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П. Аналіз актуальних фітопатологічних проблем гороху	38
Коваленко Н.П., Поспєлова Г.Д., Усов Ю.В., Шацька І.Ю. Сучасні технології виробництва посадкового матеріалу суниці садової	41
Коваленко Н.П., Поспєлова Г.Д., Баранник Т.С., Пугач Т.А. Основні мікотоксини грибів роду <i>fusarium</i> sp.	44
Колосович М.П., Колосович Н.Р. Особливості вирощуванню сорту Астрагалу шерстистоквіткового фаворит	47
Короткова І.В. Особливості використання КАС при вирощуванні зернових культур	50
Куценко О.О., Дем'янюк О. С., Кічігіна О.О., Куценко Н.І. До методики оцінки схожості та енергії проростання свіжозібраного насіння звіробою звичайного	54
Ласло О.О., Ткачук О. П. Гумати у системі удобрення кукурудзи на зерно	57
Литвиненко О., Нечипоренко Н.І., Поспєлова Г.Д. Альтернаріози культурних рослин	60
Марініч Л.Г., Сокирко М.П., Кавалір Л.В. Вплив ширини міжрядь на формування кормової та насінневої продуктивності стоколосу безостого	65
Марініч Л.Г., Сокирко М.П., Кавалір Л.В. Формування кормової продуктивності стоколосу безостого залежно від сортових особливостей	67

Міленко О. Г., Соломон Ю. В., Вегеренко В. С.	
Вплив строків сівби та норми висіву на врожайність сої	70
Сахно Т.В., Семенов А.О.	
Праймінг насіння ріпаку ультрафіолетовим випромінюванням	73
Тоцький В.М.	
Вплив сортового складу на урожайність та якість зерна пшениці озимої	77
Харченко Ю.В., Харченко Л.Я., Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М.	
Колекція кукурудзи Устимівської дослідної станції джерело вихідного матеріалу для селекції	80
Філоненко С.В., Кочерга А.А., Дордус В.В.	
Розмір посівних фракцій насіння і продуктивність буряків цукрових	84
Філоненко С.В., Кучко Ю.О.	
Аналіз продуктивності буряків цукрових за різних норм висіву насіння	87
Філоненко С.В., Лебідь Р.С., Філоненко В.С.	
Продуктивність буряків цукрових за різних попередників у короткоротаційних сівозмінах	91
Філоненко С.В., Оніщенко Л.М.	
Вплив систем хімічного захисту від бур'янів на особливості формування продуктивного потенціалу буряків цукрових	95
Філоненко С.В., Пипко О.С., Короленко З.П.	
Сучасні гібриди буряків цукрових: переваги та недоліки	99
Філоненко С.В., Попов О.О., Філоненко Л.М.	
Ефективність регуляторів росту на посівах кукурудзи	103
Філоненко С.В., Райда В.В., Шарлай О.В.	
Вплив різних доз регулятора росту текамін макс на продуктивність буряків цукрових	107
Шакалій С. М., Шевченко В. В., Перепелиця О.В.	
Вплив біопрепаратів та способів їх використання на врожай соняшника	110
Шовкова О.В.	
Вплив елементів технології вирощування на врожайність посівів сої	113
СЕКЦІЯ 3. ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРЕРОБКА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	117
Бараболя О.В., Кириченко Д. В.	
Обґрунтування промислових технологій зберігання зерна в надзвичайних ситуаціях	117
Куцик Т.П., Глушенко Л.А.	
Особливості контролю показників якості ромашки лікарської та чабрецю звичайного при зберіганні	119

**Організаторам, учасникам і гостям
Науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 180-річчю
Анастасія Зайкевича**

Шановні друзі!

Від імені колективу Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології Полтавського державного аграрного університету вітаю вас із вікопомною подією – славним ювілеєм вченого планетарного виміру – Анастасія Зайкевича.

Приємно, що наш університет спільно з Полтавською державною сільськогосподарською дослідною станцією імені М.І. Вавилова, Інститутом рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН, Устимівською дослідною станцією рослинництва, Інститутом агроєкології і природокористування НААН, Дослідною станцією лікарських рослин, Полтавським університетом економіки та торгівлі, Лубенським краєзнавчим музеєм імені Гната Стеллецького об'єдналися навколо постаті Анастасія Зайкевича та проводять дане зібрання.

Багатогранна діяльність Анастасія Зайкевича позначилася на багатьох сферах наукового, соціального, культурного укладу в тих регіонах, де йому доводилось жити і працювати. Адже робота вченого дала імпульс для зародження і розвитку вітчизняної дослідної сільськогосподарської справи, лікарського рослинництва, промислового буряківництва. Зайкевич також вивчав вівчарство, бджільництво, долучався до історії розвитку гончарства на Полтавщині. Науковим здобутком, який прославляє вченого і до наших часів є сорт люцерни Полтавська-Зайкевича. Вже впродовж 91 року, починаючи з 1931 року, цей сорт люцерни рекомендовано до вирощування у всіх кліматичних зонах України.

З огляду на це, впевнений, що ці історичні звершення будуть і в подальшому привертати до постаті видатного натураліста нові покоління дослідників. Тож прийміть щирі побажання в успішному проведенні заходу. Бажаю вам не лише обмінятися досвідом та набутими знаннями, а якомога глибоко використовувати творчу спадщину великого вченого!

Директор Навчально-наукового інституту
агротехнологій, селекції та екології,
доктор сільськогосподарських наук
Микола Маренич

СЕКЦІЯ 3. ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРЕРОБКА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

УДК 631.364.6

ОБГРУНТУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Бараболя О.В., кандат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва,
e-mail: olga.barabolia@ukr.net

Кириченко Д. В. здобувач вищої освіти, магістр

Полтавський державний аграрний університет

Потреба зберігання зерна під час військовий дії дуже актуальне питання. Тому потрібно зберігати зерно декількома способами: в ґрунті та полімерних зернових рукавах. Для цього необхідно встановити їх ефективність та промислове значення залежно від напрямку використання зернової продукції.

У зв'язку з військовим станом, під час бойових дій виникає питання про ефективність та промислове значення різних технологій зберігання зернових мас у стаціонарних зерноскладах та полімерних зернових рукавах. В Україні постає досить суттєва проблема щодо надійності зберігання зерна [1].

Як показали новини військових подій надійності зберігання зерна в металевих силосах-баштах досить невелика. За рахунок того, що при потраплянні снарядів чи осколків такі ємкості не витримують та «розкриваються» або мають досить суттєві руйнування. Елеватори які будувались монолітом або «коробочкою» також потрапляють під обстріли, але так як кожен силос або зірочка має індивідуальний вихід для зерна та й сама конструкція елеватора більш міцна та надійна, повного руйнування не відбувається. Для проведення ремонтних робіт потребують менше часу [2].

Але якщо буде нагальна потреба для зберігання зерна то існують ще декілька способів: в ґрунті та полімерних рукавах. Такі напрямки розвитку повинні базуватись на врахуванні наукових принципів і закономірностей зберігання зерна. Встановити їхню ефективність та промислове значення залежно від напрямку використання і основ втрат зернової продукції.

Один з напрямків здешевлення технології – зберігання сухого зерна у полімерних рукавах. Суть технології полягає в тому, що сухе зерно завантажують в поліетиленові мішки, які по мірі заповнення розтягуються, їх необхідно складати на майданчиках у формі рукава. коли вони завантажені зерном їх герметично закривають, через деякий час склад повітря в них буде набувати певних змін, що призведе до самоконсервування зернової маси [3].

Основні вимоги для впровадження даної технології в першу чергу це необхідність облаштування майданчика на якому будуть розміщуватись

полімерні зернові рукави (ПЗР). Сам порядок підготовки майданчика та розміщення партій зерна на ньому регламентується Інструкцією щодо технології зберігання зерна в ПЗР (Наказ Мінагрополітики № 10 від 04.02. 2011 р.). Провівши аналіз та врахувавши переваги і недоліки технології, її застосування є найбільш ефективним за досить великих об'ємів заготівлі зерна або відсутності стаціонарних сховищ як в ситуації сьогодення: розбомбленні елеватори та склади, де зберігалось зерно[4].

Існує ще один спосіб зберігання зерна – в ґрунті. В основу даного способу покладено режим зберігання зернових мас без доступу повітря. За такого зберігання підтримується досить низька температура, що надає можливість для консервації зерна. Окрім цього, відбувається процес самоконсервування. За зберігання в ґрунті, як і за будь-якого іншого способу зберігання без доступу повітря, не відбувається змін у якості зерна з вологістю, близькою до критичної, з більшою вологістю відбувається втрата ознак свіжості зерна [3].

Зберігання зерна в ґрунті – це майже єдиний спосіб, який забезпечує збереженість зерна з підвищеною вологістю, що виключає необхідність сушіння. Особливого значення набуває даний спосіб для зберігання зерна кукурудзи. Застосовуючи зберігання без доступу повітря, можна з успіхом збирати кукурудзу комбайном з одночасним обмолотом початків [3].

Успіх зберігання в ґрунті і розміри втрат в масі та якості залежить від ступеня герметизації траншей, порядку завантаження і вивантаження зерна. Зерно з розкритих траншей для запобігання пліснявінню повинне бути використане в короткі строки [5].

Технологія зберігання сухого зерна [2]

Зерносховище	Перевага	Недолік
Зберігання в полімерних рукавах	-можливість ситуаційного зберігання врожаю -відсутність потреби в капітальних зерносховищах -здешевлення відносно разового зберігання	-дотримання рівномірної вологості зерна у рукав, бажано в межах 12-13% -вплив зовнішнього середовища та різних температурних коливань -низька механічна міцність рукава -потреба у спеціальній техніці для заповнення-розвантаження -регулярний контроль за станом зерна в рукаві, ручна термометрія -здороження відносно об'єму і терміну експлуатації стаціонарного сховища
Склад наземний	-стабільний режим зберігання -мінімальне подрібнення зерна -можливість зберігання насипом і в тарі	- незадовільний рівень механізації -низький коефіцієнт використання території
Силос-башта бетонний	-стабільний режим зберігання -механізація перезавантаження -надійність конструкції	-подрібнення зерна при перезавантаженні -складність обслуговування і контролю за якістю
Силос-башта металевий	- високий рівень будівництва і експлуатації -механізація перезавантаження -широкий типорозмірний ряд	-нестабільний режим зберігання -подрібнення зерна при перезавантаженні -регулярний догляд за металевими конструкціями

Зберігати без доступу повітря доцільно й кормове зерно з оптимальною вологістю. Це необхідно робити для запобігання пошкодження зерна шкідниками хлібних запасів. А саме головне обов'язкова умова успішного зберігання в ґрунті – повна герметизація і гідроізоляція зернових мас від ґрунтових поверхневих вод.

Як відомо основними факторами, від яких залежить стійкість та якість зберігання зернових мас, є вологість, температура і доступ кисню до зерна. Найкраще зберігати сухе зерно в стаціонарних сховищах. Але за таких обставин як зараз варто звернути увагу на зберігання зерна в ґрунті та в полімерних рукавах. До повного відновлення приміщень для зберігання зерна.

Бібліографічний список

1. Кирпа М.Я. Зберігання зерна в металевих сховищах. *Вісник Дніпропетровського держ. аграр. ун-ту*. Дніпропетровськ, 2008. № 1 С. 23–26.
2. Кирпа М.Я. Зберігання зерна – стан і перспектива розвитку в зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва зерна в Україні. *Бюл. Ін-ту сіл. госп-ва НААН України*. 2011. № 1. С. 9–14.
3. Жемела Г.П., Шемавньов В.І., Олексюк О.М. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва : підручник. Полтава, 2003, 420 с.
4. Бараболя О.В., Злепко Б.П. Особливості зберігання продукції рослинництва. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 29 квітня 2018. Полтава ПДАА, С. 139–141
5. Бараболя О.В., Рожковський Ю.Г. Особливості способів зберігання зерна за різною вологістю. *«Актуальні питання та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва»* : матеріали ІХ наук.-практ.ї інтернет-конф., Полтава, Полтавська державна аграрна академія, 2020. С. 30–33

УДК 615.332.014.41

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ РОМАШКИ ЛІКАРСЬКОЇ ТА ЧАБРЕЦЮ ЗВИЧАЙНОГО ПРИ ЗБЕРІГАННІ

Куцик Т.П., кандидат технічних наук, с.н.с. відділу селекції, насінництва та фармакогнозії

e-mail: tkucyk1978@gmail.com

Глущенко Л.А., кандидат біологічних наук, с.н.с., заступник директора з наукової роботи

Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроекології і природокористування НААН

Проведено аналіз фітофармацевтичної сировини ромашки лікарської та чебрецю звичайного, вирощеної впродовж 2019-2020 рр., що зберігалася за різних умов. Уточнені терміни контролю якісних показників лікарської